Úctyhodná tradice ústecké hudební jednoty

Její historie se začala psát na počátku 19. století. „Jednota sv. Cecilie k pěstování hudby kostelní“ se měla stát vydatným zdrojem k povznesení chrámové hudby v Ústí nad Orlicí. Provozovala velké figurální mše o hlavních církevních svátcích v den ústecké pouti (Nanebevzetí Panny Marie) a v den sv. Cecílie. Působí nepřetržitě 222 let. Od roku 2007 je uměleckou vedoucí **Cecilie Pecháčková**, která je zároveň farní varhanicí a regenschori.

O založení dnešní Cecilské hudební jednoty (CHJ) máme dost přesné historické informace v kronikách. Naši předchůdci byli hodně pečliví a úplně všechno zaznamenali. Kroniky vedeme dodnes, číst si můžeme i v těch nejstarších, pokud zápisy rozluštíme. Jsou sice psané česky, ale ručně, a to chce cvik. Víme, že původní hudební jednota byla založena v Ústí nad Orlicí 22. listopadu roku 1803 a že zakládajícími členy byli tři „vynikající muži“, ústečtí rodáci: Jan Zizius, Jan Jahoda a Jan Stehno.

V té době vznikaly různé cecilské jednoty po celé Evropě, v Ústí nad Orlicí k pěstování hudby duchovní a k podpoře sirotků a vdov po hudebnících. Hráli na kůru v kostele i po městě na všemožných slavnostech, vznikly i světské odnože jako třeba turecká banda. Členy byli jenom muži, ženy sice zpívaly, ale podle původních stanov se členkami stát nemohly. Pro zajímavost – tento článek stanov byl zrušený až v roce 1972, prostě proto, že do té doby to nikoho nenapadlo.

Na svátek sv. Cecilie (22. listopadu) se konala, a dodnes koná, valná hromada. Předchází ji slavná zpívaná bohoslužba, na valné hromadě se přijímají noví členové a blahopřejeme stávajícím k různým výročím členství. Hodnotí se uplynulý rok a čte se výroční zpráva. Patří k tomu dršťková polévka, dříve se ještě obcházelo s pokladnicí po městě.

„ Kdo se může stát členem hudební jednoty?

Ve sboru je určen „ I. starší“ – Pavel Chasák a „II. starší“ – František Hordějčuk, kteří se spolu se mnou starají o organizační záležitosti, vedou dokumentaci sboru apod. Druhy členství jsou tři. Aktivní, tedy účinkující. Předpokladem je, že kandidát na členství hraje nebo zpívá celý rok, chodí na zkoušky a zapojuje se do činnosti. Na jedné valné hromadě požádá o členství a na příští, v dalším roce, pokud vydrží, je přijat za řádného člena. Pak jsou členové, kteří nechtějí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou zpívat, ale podporují nás. Ke svátku sv. Cecilie přinesou nějaký drobný příspěvek, nebo třeba připravují občerstvení na naše akce, jiní se za nás modlí ... to jsou členové přispívající (podporují sbor materiálně i duchovně). Ti nemají čekací lhůtu, členy se mohou stát hned. Kněží, kteří přijdou do farnosti, se automaticky stávají členy přispívajícími.

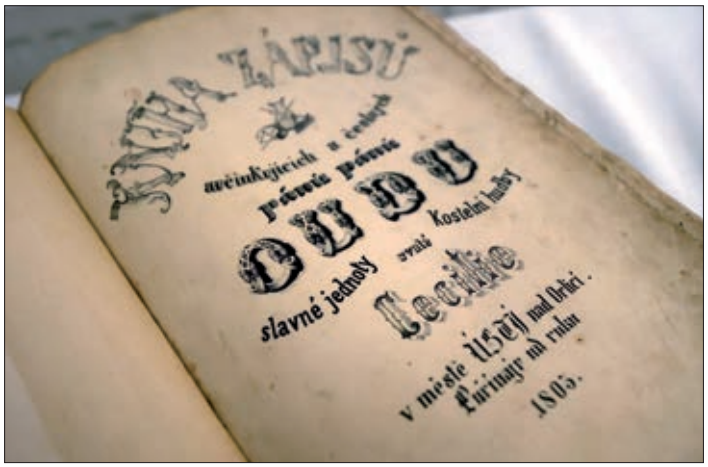
A další členství je čestné, to jsou ti, kteří se mimořádně zasloužili o činnost a prezentaci jednoty navenek. Našimi čestnými členy, z té starší generace, byli například Jan Hugo Vořišek, František Zdeněk Skuherský, Josef Bohuslav Foerster, houslový virtuóz Jaroslav Kocian, který pro CHJ složil Slavnostní mši, a který, mimochodem, na ústeckém kůru byl jak doma, dále skladatel Petr Eben, také emeritní pomocný biskup Mons. Josef Kajnek. Z novodobé historie CHJ jmenujme sbormistra Oldřicha Heyla s manželkou Marií, které pojilo upřímné přátelství se skladatelem liturgické hudby P. Josefem Olejníkem. Zásluhou Oldřicha Heyla byl připraven do tisku Velikonoční graduál, Vánoční graduál a Nedělní nešpory Josefa Olejníka. Bohulibou činnost přerušil předčasný skon Oldřicha Heyla v roce 2010.

„ Kolik je v současnosti členů Cecilské hudební jednoty?

Aktivních členů je dvacítka. Věkový průměr má velké rozpětí. Nejstarší aktivní člen má 80 let a pěti nejmladším členům je od 13 do 18 let, pak střední generace a následujeme my, co už směřujeme do Abraham klubu (společenství seniorů ve farnosti Ústí nad Orlicí). Také dospělí členové už vodí do sboru svoje děti. Nejmladší přišli sami, asi nás viděli v kostele. V našem kostele Nanebevzetí Panny Marie zpíváme zezdola, máme totiž dva totožné třímanuálové hrací stoly. Jeden na kůru, druhý na boku vedle obětního

V římské Bazilice sv. Petra při národní pouti 2025

Kniha zápisů členů CHJ od roku 1803

stolu. Součástí liturgického prostoru se stal v roce 1994.

Zpíváte chrámovou hudbu?

Zpíváme převážně hudbu k liturgii - ordinária, propria a žalmy, ať už čtyřhlasně nebo jednohlasně. Samozřejmě umíme nějaké čtyřhlasné lidovky, to spíše pro radost a pro změnu. Zpíváme většinu nedělních bohoslužeb a většinu liturgických slavností a některých svátků (Vánoce, Tři Králové, Hromnice, Popeleční středa, Triduum, Svatodušní svátky, Boží Tělo, poutě, posvícení, sv. Václav). Samozřejmě ve svátek naší patronky sv. Cecílie, roráty dvakrát týdně o adventu. Zpíváme čtyřhlasně a cappella nebo s varhanami, máme rádi jednohlasá propria Josefa Olejníka nebo Petra Ebena. Příliš nekoncertujeme, ale bohoslužby už jsme doprovázeli leckde.

P. Josef Olejník byl skladatel liturgické hudby a znalec gregoriánského chorálu. Jeho díla zpívá vaše CHJ poměrně často ...

Koncem 80. let jsme jezdili do Olomouce na jeho kurzy pro varhaníky a zpěváky. Když to tam skončilo, tak kurzy pořádala naše farnost v Ústí nad Orlicí. Pokud byste navštívili webové stránky Josefa Olejníka, můžete tam najít záznam autentické přednášky patera Olejníka o velikonočním triduu z ústecké fary, z této místnosti, kde spolu vedeme rozhovor. Můj předchůdce Oldřich Heyl připravil Olejníkova propria do tisku. Začal Velikonočním graduálem z roku 2001, který je rozebraný. Protože tenkrát nebylo jisté, zda se ještě kdy něco vydá, obsahuje i skladby od Popeleční středy až do slavnosti Nejsvětějšího Srdce Ježíšova. Následoval Vánoční graduál a Nedělní nešpory, více toho, bohužel, nestihl.

Po smrti Oldřicha Heyla v roce 2010 štafetu vydávání Olejníkova díla převzal pan Vladimír Pavlík, který postupně vydal Obřadní graduál, Sváteční a Nedělní graduál a k tomu CD s instruktážními nahrávkami. Na jeho vzniku se podílelo více sborů včetně CHJ. Naši část jsme nahrávali tady v kostele za spolupráce týmu z Radia Proglas. V letech 2014-2017 jsme nahráli celkem 83 liturgických skladeb.

Zpátky ještě k repertoáru. Jak široký má vaše CHJ záběr?

Cecilská hudební jednota vždy zpívala velké figurálky, ale po skončení Druhého vatikánského koncilu začaly být jiné požadavky, především na živou účast lidu při bohoslužbě. Tady v Ústí nad Orlicí se tato koncepce prosadila s příchodem nového duchovního správce, dnes emeritního biskupa Josefa Kajneka, který v Ústí působil. Bylo to někdy po roce 1982. Tehdy se k nám dostaly pouze skladby Josefa Olejníka a Petra Ebena. V jiných částech Čech se zase zpíval Karel Bříza, Bohuslav Korejs... Jaké noty se sehnaly, takové se zpívaly. Tento základ našeho repertoáru jsme obohatili gregoriánským chorálem, skladbami Palestriny, Victorii, Kocianovo Afferentur regi, Litanie k Panně Jana Hanuše, cyklus Umučení Kristovo od Františka Picky (v úpravě pro smíšený sbor), čtyřhlasé Pašije Zdeňka Pololáníka, Eli! Eli! maďarského skladatele Deáka-Bárdose, Josefa Bohuslava Foerstera, nacvičili jsme s lidem Korejsovo čtyřhlasé ordinarium, na repertoáru jsme měli také slavné Allegriho Miserere mei. Nesmím samozřejmě zapomenout na Adama Michnu, ten je nám velmi blízký, kdo by neznal píseň „Chtíc, aby spal“ a „Rosičku“! Máme rádi i soudobou hudbu, líbí se nám skladby skladatele Oly Gjeilo, ale nebojíme se ani přesahu do „hosanovek“ a zpěvů z Taizé. Co nezpíváme, to jsou figurální ordinária. Držíme se toho, že ordinarium by měli zpívat lidi v kostele, zapojit se do zpěvu. Zpíváme jenom ta ordinária, která lidi tady v Ústí nad Orlicí znají. Mluvíme tu o velkém časovém úseku, jak jsem již říkala, v určitém období se u nás zpívala všechna tři ordinária Josefa Olejníka, dále Korejsovo čtyřhlasé, ordinárium Karla Židka.

Letos v březnu jste se společně s několika dalšími sbory postarali o hudební doprovod bohoslužeb na Národní pouti do Říma. Navíc ve Svatém roce. To bylo za odměnu ...

Podle toho, jak to vezmete. Určitě za odměnu ne v tom smyslu, že bychom si to něčím zasloužili. Pro nás to byla hlavně veliká zodpovědnost, vždyť máme tolik skvělých chrámových sborů! Z nějakých

Děkovné uznání České biskupské konference

Z přebírání ocenění na Velehradě při Cyrilometodějské pouti 2025

důvodů volba padla na nás a my jsme přijali. Jako poutníci jsme navštívili všechny čtyři římské papežské baziliky – Lateránskou, sv. Petra ve Vatikánu, sv. Pavla za hradbami a baziliku Panny Marie Sněžné, podívali jsme se i ke hrobu a do baziliky svaté Cecílie v Trastevere. Úžasné!

Zpívali jsme dvakrát. V pátek 28. března u sv. Pavla za hradbami bohoslužbu křížové cesty a o den později u sv. Petra ve Vatikánu mši pro české poutníky. Zážitek na celý život! S pokorou a vděčností si uvědomujeme, a musím říct, že to byla asi nejvyšší pocta, které může amatérský chrámový sbor dosáhnout. Že zpívá v hlavní papežské bazilice Římě, dokonce ne u katedry, ale u konfese, tedy „pod tím baldachýnem“ nad hrobem sv. Petra. Mráz po zádech nám běhal už v době příprav. Asi v červnu (tedy tři čtvrtě roku předem) jsme obdrželi pozvání, od září začali zkoušet. V té době jsme ještě nevěděli, jaká bude liturgie, jaké přesně skladby máme zvolit. Jen to, že pouť je v postě, dále, že se asi bude zpívat státní hymna, hymna Jubilea, české ordinarium, rýsovala se podoba křížové cesty. Když jsme na podzim odjížděli na soustředění, vzali jsme si sebou plný kufr not a zkoušeli jsme všechno, všechny možné alternativy, které by mohly nastat. Až teprve v lednu byla podoba liturgie dokončena, jaké budou texty, jaký bude žalm. To už jsme si pak dělali soustředění jenom jednou za 14 dnů tady na faře. Varhaníka Viktora jsme si zapůjčili v Kutné Hoře, moc děkujeme. Zařizovali jsme si letenky, ubytování, ve farnosti na nás uspořádali sbírku, která nám alespoň trochu pomohla s náklady. Ale jak nejsme zvyklí vystupovat koncertně, tak to byl dost velký stres. Obzvlášť pro mě, já to vždycky hodně prožívám a doma ze mě „rostou“. Měli jsme ve sboru i různé zdravotní obtíže, které se nám stavěly do cesty přímo při pouti v Římě. Ale zážitek to byl nádherný, neopakovatelný, věříme, že i pro poutníky, kteří se pouti zúčastnili.

„Při letošní poutní mši svaté na Velehradě jste za mimořádné působení v oblasti duchovní hudby obdrželi děkovné uznání ČBK. Při té příležitosti bylo zdůrazněno, že Cecilská hudební jednota z Ústí nad Orlicí patří mezi nejstarší kontinuálně působící hudební tělesa tohoto druhu ve střední Evropě.

Ano, Cecilská hudební jednota od svého vzniku v roce 1803 nikdy nepřerušila činnost, ani za války, ani za totality, přežila ceciliánskou reformu, návraty k chorálu, bouřlivý příchod kytar do kostela… v tom je její unikátnost. Na nás je, aby to tak zůstalo. Vždycky taky měla štěstí na skvělé pastýře, kteří jí přáli.

„Vaše hudební jednota je od roku 1996 je organizátorem Festivalu duchovní hudby sv. Cecílie pro chrámové sbory a varhaníky, který se v Ústí nad Orlicí koná každoročně v říjnu.

Festival byl založen jako nesoutěžní přehlídka chrámových sborů a varhaníků. Za dobu jeho existence na něm vystoupilo už na 90 varhaníků a přibližně stejný počet chrámových sborů.

Letošní jubilejní 30. ročník se konal v sobotu 11. října v našem děkanském kostele. Praxe je taková, že sbory dopoledne přijedou, nacvičí se program na mši, pak mají jednotlivá rozezpívání v kostele. Hodinu po poledni začíná blok vystoupení sborů a varhaníků a většinou v 16 hodin je sloužena mše svatá. Letošní celebroval emeritní pomocný biskup Mons. Josef Kajnek, o kterém se ví, že má vřelý vztah k hudbě. Ve večerním programu se letos představil výborný vokální soubor OctOpus Vocalis z Brna. Sbory si naše podzimní setkání hodně pochvalují, rády sem jezdí. Letošek nebyl výjimkou.

„Jaké byly vaše hudební začátky?

Já jsem začala asi v devíti letech zpívat ve schole se starším bratrem a sestrou, a když jsem chodila asi do šesté třídy, tak mně naše sbormistryně Maruška (Heylová) navrhla, jestli bych se nechtěla učit hrát na varhany. Pak jsem se dostala na konzervatoř v Českých Budějovicích, bylo mně 16 let a tam otevírali obor chrámová hudba, čímž byly míněny varhany, dirigování, liturgický zpěv, liturgika, latina. Bylo to hned v roce 1990 a dnes tento obor už neexistuje. Moc mě to tam bavilo a z této doby mi zůstali skvělí přátelé. Na vysoké škole jsem pak studovala hudební vědu a management v kultuře.

„Varhanice a sbormistryně, jak to jde zvládnout?

Není to ideální, je to spíš provizorium, které snad nebude napořád. Ale tady to jde, protože varhanní stůl je, jak už jsem o tom mluvila, v liturgickém prostoru a většinu skladeb zpíváme a cappella. Ty s doprovodem sbor zvládne, stačí gesto jedné ruky, kývnutí hlavy. Nově mám k ruce šikovnou holčinu, učí se, už nás několikrát doprovázela. Sboru jsem se ujala v roce 2007. Byla jsem zrovna po rodičovské dovolené a děkan Vladislav Brokeš, který tady sloužil v letech 2005-2022, usoudil, že bych to teoreticky mohla stíhat. Do scholy jsem dříve chodila, repertoár jsem znala. Oslovil mě a já to vzala. Vzpomínám si, že když jsem oznamovala svým malým dětem, že od příští neděle tady v tom kostele budu hrát a vést sbor, tak se na mě tehdy asi sedmiletý syn podíval a s viditelným zděšením povídal: „A ty to umíš?“ V současné době učím také na ZUŠ Jaroslava Kociana v Ústí nad Orlicí klavír.

V Ústí funguje kromě nás paralelně schola mládeže, se kterou občas pracujeme na nějakém společném díle (jako třeba rozlučka s panem farářem, primice, nějaké svatby), máme ve farnosti dětský sboreček a trubače, takové slavnostní, poutní, vánoční. Ona ta CHJ měla vždycky i instrumentální složku. S novou liturgií byla tato složka poněkud upozaděna, ale možná přichází doba opětovného oživování – ale ne formou návratu ke starému, doufáme, že to bude posun někam dopředu, uvidíme.

Proč lidi chodí zpívat?

Líbí se jim zpívat blízko oltáře? Možná… Prožitek mše, je-li člověk aktivní, je jiný. Cítí se více vtažený a jeho zážitek je niternější, hlubší. Většinou s námi zpívají lidi, kteří navštěvují kostel, chodí ke svátostem. Věřím, že je to poznat z toho, jak to zpívání předávají. Vědí, o čem zpívají. Ne, že si přijdou zazpívat, protože je to baví. Do kostela by stejně šli, ale dají tomu ještě něco navíc.

Nové zájemce třeba přitáhne to, že jsme dobrá parta. Jezdívali jsme na týdenní soustředění třeba na Šumavu, na nějakou faru. Ceny ale rostou, tak jezdíme na prodloužené víkendy. Měli jsme soustředění i na naší faře. Byli jsme tady od rána do večera, uvařili jsme si oběd, je nám pospolu dobře.

Nemohu se nezeptat. Jak jste přišla ke svému křestnímu jménu?

Dali mi ho rodiče, nic víc a nic méně. Jsem Cecilie, ale nejsem z hudební rodiny, v žertu spíš říkám, že jak jsem osmé dítě svých rodičů, tak jim došly nápady. Vždycky se mi líbily obrazy, kde ta svatá Cecílie s věncem na hlavě hrála na harfu, ale nic moc víc jsem o ní nevěděla. Tak si to teď vynahrazuji a doufám, že se bude za mě i za celou Cecilskou hudební jednotu vždycky v nebi přimlouvat.

Eva Zálešáková

Doprovázet liturgii ve Vatikánu v Bazilice sv. Petra bylo pro Cecilskou hudební jednotu velkou poctou

Knižní tipy

Karmelitánské knihkupectví

Velké nám. 36/45, 500 01 Hradec Králové, telefon: 495 063 173
e-mail: hradec@kna.cz
web: eshop.cirkev.cz

Katharina Kunterová, Evi Gasserová

Děti objevují Vatikán

Zábavný i poučný příběh o Vatikánu, papežích a všem důležitém, s čím se můžete setkat v srdci křesťanského Říma. Pojďme s Eliškou, Vojtou a Markem prozkoumat Vatikán tak, jak bychom ho s dospěláky nikdy nepoznali! Tajemná zákoutí papežského státu. Pozoruhodné detaily ze života papežů. *Váz., 64 s., 299 Kč*

August Franzen

Malé dějiny církve

Přehledný a fundovaný text vypráví dějiny církve od vzniku Nového zákona až po začátek 21. století ve všech klíčových kulturních, politických i spirituálních souvislostech. Rozšířené o texty Rolanda Fröhlicha (od roku 1965 do pontifikátu Benedikta XVI.) a Bedřicha Smékala (základní fakta českých církevních dějin). Malé dějiny církve se ve svém žánru staly světovou klasikou. *Váz., 400 s., 499 Kč*